

Doorgedrongen tot de hoogste kringen

Bart van Steenbergen

Inwijding van een nieuw lid van de Bentveughels te Rome

www.vanvitelli.nl

Het vroegste dat we van Caspar in Rome weten is dat hij snel na zijn aankomst in 1674 werd ingewijd in het genootschap van de Bentveughels. Dat was een soort gilde van uitsluitend Nederlandse en Vlaamse schilders in Rome (zie afbeelding hierboven - Inwijding van een nieuw lid van de Bentveughels te Rome). Caspar kreeg daar de naam: de Toorts.

Doorgedrongen tot de hoogste Italiaanse kringen

Het vroegste dat we van Caspar in Rome weten is dat hij snel na zijn aankomst in 1674 werd ingewijd in het genootschap van de Bentvueghels. Dat was een soort gilde van uitsluitend Nederlandse en Vlaamse schilders in Rome. Hij kreeg daar de naam: de Toorts.

Zijn grote doorbraak als schilder vond echter pas plaats rond 1680 toen hij in contact kwam met de markies van Sachetti. Deze was één van de vele kunstminnende en –kopende edellieden in Italië. Deze markies onderscheidde zich echter van zijn soortgenoten doordat hij vooral op zoek was naar jonge veelbelovende kunstenaars. Dat deed hij voor een deel uit pure belangstelling voor nieuwe ontwikkelingen in de kunst, maar ook gedreven door een zakelijk instinct. Het ging hier immers om werk van nog onbekende en daardoor ‘goedkope’ schilders, dat, als hij geluk had later veel geld zou kunnen opleveren.

Sachetti had onmiddellijk door dat hij met Caspar een goede investering deed en hij bood hem dan ook aan bij zich in huis te komen wonen. Caspar wimpelde dat aanbod eerst af, maar na enig aandringen (zo mocht hij schilderen wat hij wilde) is hij daar toch op ingegaan en is hij zes jaar in het palazzo van deze markies gebleven.

Maar toen had hij er genoeg van en hij ging samenwonen met zijn vriend en reisgenoot Jacob van Staverden

Sachetti had echter een rivaal in de vorm van prins Lorenzo Colonna, die eveneens dong naar de gunsten van Caspar. Prins Colonna stelde Caspar zelfs een koets ter beschikking en verder wilde hij hem ook op “duizend andere manieren een genoeg doen”.

Het klinkt allemaal bijna te mooi om waar te zijn.

De latere markiezen Sachetti hebben het familiebezit grotendeels verkwanseld, maar de familie Colonna heeft nog altijd een veertigtal schilderijen van Van Wittel in bezit. Ze hangen bijna allemaal in één vrij grote zaal in het (helaas niet voor publiek toegankelijke) paleis van de Colonna's in Rome; op elkaar gestapeld in drie rijen, met onderaan de kleintjes, in het midden de heel grote en bovenaan en moeilijk te zien de middelgrote, waaronder de beroemde vedute van de Santa Maria Della Salute in Venetië.

Overigens schilderde Caspar niet uitsluitend in opdracht. Hij maakte ook stadsgezichten waarvan hij niet wist (maar wel aannam) of hij er een koper voor zou vinden.

In die zin is hij ook een vernieuwer, dat wil zeggen hij was in Italië de eerste die schilderijen maakte voor de vrije kunstmarkt.

Als Caspar tegen de veertig begint te lopen wordt het tijd om over trouwen te gaan nadenken. Echter alvorens in het huwelijksbootje te stappen besluit hij een grote reis

Caricatura di Gaspare Vanvitelli door Pier Leone Ghezzi

door Italië te maken: Florence, waar hij schildert voor de 'Grote Prins' (hertog Cosimo III de Medici, die hem wel vier keer ontvangt), Venetië, Milaan en tenslotte Napels, waar hij door een misverstand korte tijd in de gevangenis belandt. Hij had in zijn bagage een paar schilderijen meegenomen en dat wekte wantrouwen bij de politie. Gelukkig kon hij aantonen dat hij daar toestemming voor had.

Terug in Rome trouwt hij dan met Anna Lorenzani.

Er bestaat natuurlijk geen twijfel over dat dit een huwelijk uit liefde was, maar het was voor Caspar ook wel erg handig dat zijn schoonvader Giovanni Lorenzani een bekend letterkundige en een groot verzamelaar van kunst en oude manuscripten was; kortom een groot man in de kunstwereld van Rome in die tijd met ongetwijfeld een reusachtig netwerk.

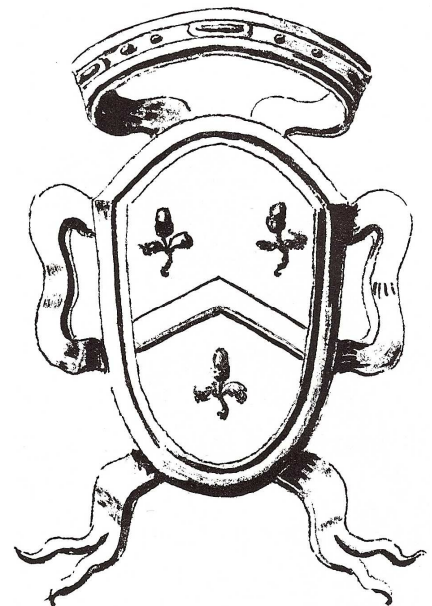
Zo was de zus van Anna getrouwd met de toen bekende componist Lanciani.

Uit dit huwelijk zijn drie kinderen voortgekomen (althans drie zijn blijven leven).

De oudste, Luigi werd in 1700 in Napels geboren, waar vader Caspar toen in dienst was van de Spaanse onderkoning, van wie hij een maandgeld kreeg van 120 ducaten, een niet onaanzienlijke som in die tijd.

Dat de Van Wittel's inmiddels sociaal gestegen zijn en in de hoogste Italiaanse kringen verkeren blijkt nog eens uit het feit dat baby Luigi ten doop werd gehouden door die Spaanse onderkoning, de hertog van Medina Coeli, die ook diens peetvader was.

Een andere grote eer die Caspar ten deel viel is dat hij na lang wachten, in 1711 toegelaten tot de Accademia di San Luca in Rome, waar schilders als Bellini, Leonardo da Vinci, Carravaggio en Titiaan lid van geweest waren. Buitenlanders werden vrijwel nooit tot dit genootschap toegelaten en Caspar was dan ook (samen met o.a. Albrecht Dürer) een grote uitzondering.

Wapen op de grafsteen van Caspar van Wittel

Het enige portret dat van Caspar bestaat (hij was toen tussen de 65 en 70 jaar) is geschilderd door zoon Luigi. Caspar ziet er daar aristocratisch op uit met een reusachtige pruik. Bepaald niet het beeld dat wij van een kunstschilder hebben. Als je goed kijkt zie je dat Caspar loent. Op latere leeftijd kreeg hij last van zijn ogen. Hij ging dan ook een bril dragen en daar heeft hij zijn bijnaam aan te danken: Vanvitelli degli occhiali (met de bril). Er bestaat zelfs een karikatuur van Caspar met dit instrument op zijn hoofd. Het lijkt op een grote zonnebril, waardoor hij eruit ziet als een lid van de Italiaanse maffia.

In 1736 sterft Caspar op 83-jarige leeftijd. Hij is dus zeker voor die tijd een heel oude man geworden en we kunnen gerust stellen dat hij een goed en gelukkig leven heeft gehad. In dat verband is wel gesproken over : 'La vita bella di Gaspare Vanvitelli'. En zo is het maar net.

Caspar van Wittel, portret door zijn zoon Luigi

